

## SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

## AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA.

Egy évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona. Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vásár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Telefon szám: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon szám: 9.

## KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

## HIRDETESI DÍJAK:

Egy négyszög cenziméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclám sora 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilttérli cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

## ELLENZÉK.

## A keleti háború.

Immár aligha kikerülhető a keleti háború! És pedig azért, mert igen sokan beleegyeznek Törökország belügyeibe, ami egy a kérdés összekuszálásával s a török kormány tehetetlenségével.

Tanácsadásban nincs hiba ugyan, de hogy milyen tanácsot is adhatnak most a portának a hatalmak, ezt nehéz megérteni. Ha csak az nem tanács, a mit naponta jeleznek a török kormányoknak: hogy a kisázsiai zavarásokat el kell fojtani, különben iszonyu világomlás is következhetik.

A portában természetesen meg van a hajlandóság, hogy ezt a jó tanácsot kövesse, a hozzávaló katonai erőnek sincsen hiánya és úgy mondják, Halil Rifancz basát, kit határozott erélyéről ismernek, a szultán ép azért nevezte ki legutóbb nagy vezérre, hogy a lázongó vidékek lecsendesítésében gyors munkát végezzen, de itt a jó tanácsnak szörnyűsége nagy ürege támad. Bizonyos hatalmak igenis kíváncsiak a közrend helyállítására, de azután nem akarják megengedni, hogy a török kormány ezt a rendelkezésre álló eszközökkel hathatósan elisérje.

Lázadókra sehol sem szokás kenyér-golyókkal lövöldözni és az ázsiai vidékeken sem édes fuvalaszóval állítják helyre a megzavart közrendet. De mihielyest a török kormány erőteljes katonai lezáró osztagot a lázadókra, — felbődul az angol humanitárismus és a diplomata urak bódultan rohannak a portára, fenyegető jegyzékekben követelve, hogy az örmény durczás gyerekek érzékeny bőrén támadás ne essék.

A portának ma csak az a nagy baja, hogy a keresztény alattvalói fölött protektoroskodó hatalmak előbb felbészlik a lázongó szellemet, utóbb rendet követelnek, de nem engedik meg a portának, hogy rendet csináljon? Salisbury lord a szultán mindenhatóságára apellál folyvást, holott legjobban győződhetett meg a szultán ama teljes tehetetlenségéről, melyet saját eljárásának segített előidézni. Ujabb Salisbury nyilvánosságra hozta a szultánnak hozzá írt levelét, — fölhatalmazás folytán, melyben a török állam feje becsületszavát köti le, hogy a reformokat életbe lépteti az örmények közt. Miudez azonban mit sem ér, ha az örmények lázonganak s külön Örményország felállításáról ábrándoznak. Reformot fegyverzaj közt nem lehet életbe léptetni, a lázadók leverését meg a káposzi angol s orosz nem engedi. A zavarosban halászni akarnak, csak az a kérdés melyik fog többet.

A török uralomnak Európában vége!... Ez már nem kérdés, a dolgok át ide vitte Anglia s az orosz. A birodalom vesztét siettetik maguk a törökök is — pártoskodásaik által. Most adta ki az új török párt kiáltványát, melyben követelik a szultán levetését, mint ki alatt Törökország függetlensége lehanyatlott a külhatalmak nagymérvű beavatkozása folytán. Szóval Konstantinápolyban úgy állanak a dolgok a törökök elégtelensége miatt, hogy mindennap várható a vérengzések kitörése.

Valamint Lengyelország felosztása bekövetkezett, küszöbön áll a török birodalom bukása is. A bonyodalmak csak úgy kerülhetők ki, ha föltesszük, hogy a hatalmak a keleti kérdésben kongresszust tartanak a berlini szerződésnek mintegy folytatásaként és a mit ott elhatároznak, azt a szultánra rádikálják s szabad kezet engednek neki a rend helyreállítása s a reform behozása érdekében. Avagy — mindenféle állítványok alatt — megegyeznek Törökország mikénti felosztásába.

Hogy azonban ez miként fog lezárni, — érve a békés feloszlást,

tást, bajos megérteni. Akkor az érdekek, hogy nincs eset az összeveszés kikerülhetésére. A mi érdekünk mindenesetre orosz ellenes, bár legjobban lenne Helffy interpellációjának azon pontját követni: a hol Törökország integritásának fenntartását követeli.

A bonyolult helyzetből azonban az látszik világosan ki: mikorra a tavasz beköszönt itt a keleti háború!... Szép kilátások közt megyünk a millennium elébe. Vérről szereztük hazánkat, csata zaj közt üljük ezer évi államiságunkat is meg. Mert ha valakire, úgy hazánkra nem közönyös a keleti kérdés mikénti megoldása. Ha hátrányunkra oldatik meg a kérdés, ez nagy veszélyt rejt méhében a jövőre. Ezért kell nekünk élénk részt venni a közeledő bonyodalmakban. Első sorban mérlegbe kell vetnünk minden erőnket Törökország fenntartása érdekében; s csak ha ez nem lehetséges, venni részt az osztozkodásban, nehogy erős orosz érdekek oldassék az meg.

Oroszország minden nagyobb tér foglalása az európai Törökországból, halálos veszély ránk nézve. Oda kell törekednünk, hogy telhetetlen nyomra Ázsiában lakják jól a Török birodalom foszlányait, — de Konstantinápolyra ne tüsszessék fel az orosz kereszt, Nagy Péter császár rendelete értelmében. A Balkánon egy talpalatnyi föld sem engedendő át az oroszoknak. Csakis így mehet véghez Törökország felosztása, ha már fenntartanunk nem sikerül.

## Politikai hírek.

A király a millenniumon. Ő felsége, mint értesültünk, a millenniumi nemzeti ünnep programját újabban ismét egy érdekes és örvendetes ponttal gyarapította. Elrendelte ugyanis, hogy jövő év június 2-án a budavári új királyi palota záró kövének letétele nagy ünnepséggel menjen végbe. A zárókövet maga ő felsége fogja a kormányának, az ország méltóságainak s az országgyűlés két Házának jelenlétében letenni.

Forrongó Törökország. A négy nagyhatalom nagykövetei, melyek Erzerumban konzulátusokkal bírnak, tegnap felszóltak a portánál azon erőszakoskodások miatt, melyekről hozzájuk érkezett jelentésekből vettem tudomást, a melyekből kitétnék, hogy a támadók nem az örmények voltak. A második osztrák magyar állomáshajói megérkezett a legközelebbi napokban várják. A többi hatalom második hajói egyenként érkeznek, nehogy az egyidejű megjelenés tüntetésnek mondassék.

## A t. Ház.

Budapest, nov. 25.

A képviselőház mai ülésén néhány előterjesztés után Szalay Károly tartott nagyobb beszédet a költségvetési javaslat ellen.

Beszédének vége felé a költségvetési vita kormánypárti szóokaival polemizált, majd rátért a horvátországi állapotokra és az élethöz vett példákkal mutatta ki, hogy a míg eddig csak egyes igazgatók tanúsítottak magyarellenessé viselkedést Horvátországban addig ma már a köznépp is ellensége a magyarnak; így történhetett, hogy a zágrábi ünnep az összmagyar ünnep volt, s ott a magyar miniszterek, mint megköszöntött tehetetlen férfiak jelentek meg.

— Még a királyi szó hatalmával sem tudták helyesen irányítani az eseményeket, pusztuljanak hát helyükről, nem fogadom el a költségvetést.

Szalay Károly ezzel befejezte beszédét, melyet zajos éljenekkel honorált az egész balmező és Ilyés Bálint a jegyzői székből Polónyi Gézárt hívta fel szólásra.

Az ötvenedik szónok a költségvetési vitában, — és mégis mennyi új, mennyi eredeti felfogással és érveléssel szállt síkra a kormány javaslata ellen.

A kiegyezési törvény magyarázatával vezette be beszédét. Az egyik párt azt állítja erről a törvényről, hogy a kiegyezés örök és

változhatlan, a másik nuanca szerint a kiegyezés már kiegészítésre szorul, a harmadik nuanca, a nemzeti párt egy röpszóval fejezte ki álláspontját, hogy a kiegyezés nemzeti alapon fejlesztendő.

A noli metangere hivi azt az elméletet állították fel, hogy a kiegyezés kétoldali szerződés, a modern jogászok pedig alaptörvény jellegével igyekeznek ezt felruházni. Szerződést köthet két nemzet: de a 67-es törvényben a szerződés alapkellékei azonban nincsenek meg. De még a szerződés volna is, mint minden más szerződés, mely örök időkre szól, bármikor felbontható. Különben ez nem is szerződés, mert épp úgy készült, mint bármely más törvény s annak megváltoztatása a szavak akaratától függ.

— De ha ez a törvény még azt a jogfeladást is tartalmazná, hogy Magyarország sorsa felett ne intézkedhessék, csak Ausztriával közösen — no uraim, ez még nagyobb megpecsételése volna a kiegyezésnek!

E szavakkal végezte be a kétoldali szerződés elméletének leczafolását, mely látható impressziót gyakorolt a Ház minden oldalára.

Az alaptörvény-elmélettel nem kevésbé könnyen végzett Polónyi Géza.

— Volt-e valaha fundamentálisabb törvényünk, mint az aranybulla? A hitlenség vádja alá helyezték azt, a ki a törvényt megváltoztatni akarta, sőt biztosították az ellenállás jogát is. Elküldték megőrzés végett a római pápa ő szentségének...

— Az is elvesztette! — szölt közbe Beöthy Ákos, kezében egy törvénykönyvvel a helyére ballagva.

— És ime, ebből az alaptörvényből — folytatta Polónyi — ebből a megváltozhatatlan alaptörvényből ma egyetlen egy passzus van hatályban, a mely latinul de porciis regalibus szól, magyarul pedig a királyi dicszónokról. Ezen a szakaszon kívül ma más érvényben nincsen.

S a mint az aranbulla nem lehetett alaptörvény, úgy nem az a kiegyezési törvény sem.

Polónyi pedig tovább fűzte gondolatait rámutat arra, hogy a közös miniszterek sem magyarul nem tudnak, sem a magyar alkotmányt nem ismerik.

Felhozta az 1887-iki 2 százalékos precízium történetét és konstatálja hogy 1887-ben a korona tekintélyének felhasználását al akarván kerülni, inkább beadtuk a derekunkat.

— Ez így volt 1887-ben és így kellene tennie még Apponyi Albert grófnak is, ha meg akarná tartani a mai állapot. És hol van a határa ennek az engedékenységnek? Majd 1897-ben megkérem önöket, hogy miért engedtek újra, és meddig fognak még engedni a válságba jutott ország rovására!

— És újra kitört az éljen a szélsőbaloldalon.

A kvóta után pedig az egyébb közös ügyekre vonatkozó delegációsális szavazásokat veszi bonczkés alá Polónyi és kimutatja, hogy közös ülések alkalmával, ha az osztrák delegáció elnöke elnököl, az idegen államférfi votum minirevja által döntőleg foly be Magyarország ügyeibe, és ha meggondoljuk, hogy a közös költségvetés a törvényhozás előtt többé nem is tárgyalható akkor joggal kérdezi, hogy képes lesz-e az 1867. évi XII. cz. alapján akár Apponyi Albert gróf, akár más magas szós, hazafias elveknek érvényt szerezni?

Az önálló udvartartásról szólva ismét csak azt mondja Apponyi Albert grófnak, hogy a mikorra a kormányhatalomra kerül, szomorúan fog meggyőződni arról, hogy kénytelen elmenekülni a nemzeti követelmények törvényes megvalósítása elől, mert a mig áll az, a mit Ferenc császár mondott, hogy:

— Es gibt keine gute Konstitution és a mig áll az, a mit kardjára ütve, valaki így fejezett ki:

— Das ist die Konstitution: a mig egy nemzetnek nincs önálló hadserege, addig legfeljebb nemes és hazafias öhajtsái lehetnek a suba alatt, de azokat megvalósítani nem fogja.

A 67-es alap dekadenciája mellett bizonyítékul még a független sajtó véleményét is felhozta, mely nyíltan kimondja, hogy a parlamentben a szöveg és az árulás vált általános divattá.

— És csakugyan mit látunk?

Bánffy miniszterelnök tavaly azt ígérte, hogy a költségvetési vita után a közigazgatási birskodást tárgyalatja: s ma, az újabb költségvetési vitában úgy állt ott a helyén, mintha mi sem történt volna s nem mulaszt el egyetlenegy alkalmat sem arra, hogy ünnepélyesen hallgasson. Épp így tett az ő szerezetes kollegája, a belügyminiszter, a ki Bonyháid és vidékén fennen hirdette, hogy neki nem kellene a jegyzők, hanem a tanítókól nevezi ki az anyakönyvezetőket. Oda se néki! Kinevezte a jegyzőket.

Bánffy által csak mosolygottatott, Percezel pedig idegesen mozgott székein, oda is szölt Polónyinak, hogy:

— Van tanító is akárhány, Polónyi pedig további fejtegetéseiben kimutatva mikora csorbát szenved parlamentarizmusunk az által, hogy a kormányok nem a parlament buktatja meg, hanem úgy jönnek mennek azok, a mint a szolgálati beosztás követeli. Majd a rendjel adományozás furcsa módját veti szemére a kormányoknak; a für Kaiser und Vaterland ordót nem adják másnak, mint a ki a kormány padján ül, legyen az illetőknek bármily csak érdeme.

— Talán a képviselő urnak is kellené! szölt közbe egy kormánypárti humorista.

— Ments Isten — felelt nagy derűtiséget keltve Polónyi Géza s áttért a Kaiserparagrafra, a melyet nálunk a General der Kavallerie alkotmányellenes uton csempészett be a törvényekbe.

Hogy mily kevés önállósága van Magyarországnak, arra nézve felhozza például a katonai biraskodásnak évtizedek óta vajdudó ügyét, s a tavaly oly nagy garra hirdetett konzuláris biraskodás, a melyet nyilván egy osztrák politikai aggodalmas szava akasztott meg. Ott van azután a valuta rendezés, a melyet szintén Ausztria akadályoz meg: nos ezek után mit akar a nemzeti párt még jobban kipróbálni a kiegyezésen?

A függetlenségi és nyegvennyolozás párt diadalmasan és büszkeséggel tekinthet vissza multjára, mert az egyházpolitikán kívül ma már számos elvét mások is elismerik s mig a 67-es alap hivi egyre több nuanchezere oszlanak, addig a függetlenségi és 48-as párt folyton erősbodik, úgy hogy a győzelem nem maradhat el, és ennek a reményében azzal végzi beszédét, hogy a függetlenségi eszme diadalmaskodni fog, mert a nemzet követeli — a költségvetést nem fogadja el.

Polónyi Géza nagy beszéde után Lukács Gyulára került a sor.

— Holnap! Holnap! kiáltották az ellenzéken és kormánypártun vegyest Lukács Gyula azonban belefogott beszédébe, melynek első részében a néppárt ellen fordult, majd pedig a választási lajstromokra tért át és valóban igen sok érdekes dolgot mondott. A szélsőbalzajos eljenzett Szilágyi Dezső pedig a vitát holnapra halasztván az ülést két óra után berekesztette.

Holnap talán már a záró beszédekre is rá kerül a sor, merr szözlásra csak Helley János és Bartók Lajos vannak feljegyezve, bár hir szerint Eötvös Károly is beszélni fog.

## Párt-egyesülés.

Budapest, nov. 25.

A függetlenségi párt két árnyalatának tagjai között élénk megbeszélés tárgyat képeztek azok a hírek, a melyek a tegnap tartott értekezletből kiszivárogtak. A párt két árnyalata részéről kiküldött tagok valamenynyien jelen voltak, s az elvi kérdéseket illetőleg hamar tisztába és egyetértésre is jöttek.

A Justh-fractions részéről előterjesztett nyilatkozatféle javaslat lényegében három pontból állott.

Az első kimondja az egyesülést elvi alapon.

A második pontban a párt kimondja, hogy változtatlanul ragaszkodik az 1884-iki programhoz.

A harmadik pont a pártfegyelméről intézkedik és különösen kimondja, hogy a párt által pártkérdésnek nyilvánított ügyekben a párt tagjai a parthatározattal ellentétben nem járhatnak el.

Ezen pontokhoz mindkét párt bizalmi-férfiai hozzájárultak, mivel ezen elvi kérdések nehézséget egyáltalában nem képeznek.

A tanácskozás további folyamán felmerült a végrehajtás kérdése és ennek folyamán a Justh-párt tagjai megpendítették egy új clubhelyiség ügyét. Ezzel szemben az Ugron-pártiak hangulajozták, hogy most tulajdonképpen nem új partalakulásról, hanem a régi pártnak helyreállításáról van szó. Utaltak arra, hogy még másfél évig fennáll az Irányi Dániel által annak idején, megkött házbeszerződés és bár a maguk részéről semmi ellenvetést sem tettek az ellen, hogy annak idején, esetleg néhány hónap múlva az új clubhelyiség ügye napirendre hozassék, most azonban annak szüksége fenn nem forog.

A párt tagjai a másik árnyalata bizalmi férfainak felhozott susceptibilitási aggodalmait eloszlatni igyekeztek és különösen utaltak arra, hogy annak idején, mikor Ugron Gábor a 48-asokkal s egykor Thaly Kálmán visszatért a pártba, ugyancsak abba a körbe lépett vissza, a nélkül, hogy e tekintetben bármilyen nehézséget formált volna.

Még sokáig beszélgettek e pontra vonatkozólag és végre abban állapodtak meg, hogy közölni fogják az illető pártok tagjaival a kérdést és remélik, hogy sűrűség megállapodásra jutnak, a mikor ismét összejönnek Kossuth Ferencznel, hogy megállapodásukat véglegesítsék.

## Levél.

Brassó, nov. 24.

Brassó vármegyei törvényhatósági bizottsági utagok. — A magyar nyelv a nemzeti népiszkolákban. — Egy magyar tanár véleménye a magyar nyelv tanításáról a nem-magyar tanuló népiszkolákban.

A Barcza újfaluasi gazda jutott eszembe, a ki ráért 1848-ban új házat építeni, de őszre kelve, elkeseredésében összevissza hányt betűkkel ezt írta háza homlokzatára:

„Mit olvasol te bolond, hát nem látod, hogy így áll ma a világ?“ Ha az illető atyafi ma feltámadna, ma 47 év után ép azt írhatná házára, ha vármegyénkben s Brassó városában széttekintene. A brassói elpaktált választárol irtam, most nézzünk szét kisd meggyénken, melyben összesen csak 23 község van. Ebből a 23 községből tizet szoktunk csángó magyar községnek nevezni. Hét község a Kárpátok lábál alatt terült el s így szoktuk nevezni: négyfalu és háromfalu.

A négyfalu u. m. Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu, Hosszúfalu. Ez a négy község teljesen egymáshoz forrt már annyira, hogy ut melletti táblákról tudjuk meg, hogy már más községbe érkezünk. Az ugynevezett Háromfalu a Csukás havas aljában u. m. Tat-rang, Pürkerez és Zajzon egymástól alig egy pár kilométer távolságra fekszenek. E hét községben 14 ezer csángó lakik körülbelül ugyanannyi oláhval, kik a négyfaluiban többnyire a hegyoldalon laknak s meglátszik ebből is, hogy újabb telepítés. Egy mással azonban békében élnek. Az oláhok a Csernátfalu piacára helyezték csángó emléket, mely az 1848-ban legyilkolt csángók emlékét őrizi, soha egy újjal sem bántják.

Ebben a hét faluban szép számú magyar értelmiség van, de sajnos, hogy nincs köztük egyetértés. A magyar lutheranus papok, az állami tanítók úgy látszik nem élnek egyetértésben a közig. hivatalnokokkal, mert egyetlen pap és tanító sem jutott be 20 év óta bizottsági tagnak. Hát ez elég szomorító és káros a magyar érdekek nézve.

Sohse kell busulni, mert az itteni magyar lap szerint Maurer főispán meg fogja tenni a kellő lépéseket, hogy a mit itt a városban épít? a hét faluban az intézők tapintatlansága ott kint le ne ronthassa. Mult letelemben megirtam az a pompás építést, melyet velünk bolonyai magyar választókkal elkövettek.

Van még három magyar falunk a krizbai hegylánc aljában u. m. Apáczs, Krizba és Barcza újfalu. Ugy bevannak osztva a száz községek közé, — hogy mint mondani szokás a fölötet sem mozdíthatják. És az idén a vidombáki választásra mégis berukkoltak őket, nem tudom, hogy kicsoda, talán a hierarchia, talán a főispán tapintatlansága. Elég az, hogy hasznos szolgálatot tettek a mérsékelt száz választóknak a zöldek ellen. És mi történt most Földváron a bizottsági tagok választásánál?

Egyetlen egy magyar tagot sem választottak be, hanem mind csak szászot, még zöldeket is, csakhogy magyar ne legyen.

Az a derék három magyar község 4 ezer lélek 20 év óta sem volt a köztörvényhatósági gyűlésen képviselve. Majd csak segit? ezen is Maurer főispán tapintatlansága.

Azt a képviselőválasztást csak ugyan meg kellett volna egy pár bizottsági magyar taggal jutalmazni. Mit olvas? napról-látod, hogy így áll ma a hitelt kamatra.

Azonban most f. Abból az alka nyujt ingatlanok-miniszter a budapesti személyes hitelre, nyelv tanítását meg.

nem nevezett egyén, kiről csak annyit tudunk, hogy nem néptanító, tehát tanár a falán állami középisk. tanár, ezt írta az itteni magyar lapba:

„És ha a Kr. Zeitung azt kérdezné: mint (miként) vélekedem a magyar nyelv tanításáról a nem magyar tannyelvű iskolákban, — úgy (akkor) nyugodtan azt mondanám rá, hogy **betiltanák???** mindent, hol a magyar nyelvben a növendékek semmi gyakorlati nem bírnak (az az nincs semmi gyakorlati eredménye a magyar nyelv tanításának).

Alább meg így:

En azt hiszem, hogy a magyar nyelvnek hazánkban való elterjedését sokkal jobban előmozdítjuk, ha **megtiltjuk?** (Tyűh) hogy nem-magyar tannyelvű iskolákban a magyar nyelvet tanítsák s azt csak ott engedjük meg kivételesen, hol a növendékek némi gyakorlati előismeretekkel bírnak, mint ha annak tanítását elrendeljük, minek eredménye azt mutatja?? a tapasztalat jóformán semmi, sőt talán ennél is?? kevesebb, mert nagy mértékben szította a nemzetiségi ellenszenvet?? és gyűlöletet?? ... Ecce Mocsary! redivivus!!

Hát kérem alázatossággal a tanár urat, ha rajta állana, ént őt állami középiskolában itt Brassóban egy napig sem tartatnám meg.

Hiszen ez valóságos igazítás az 1879 XVIII. t. cz. ellen, ha el is méltóztatik ismerni annak a törvénynek helyes intenczióját, miután belátta, hogy eljárat a szája.

A tudós tanár ur szerint csak ott engedjük meg kivételesen a magyar nyelv tanítását nem magyar tannyelvű iskolában, — hol a növendékek némi gyakorlati előismeretekkel bírnak (a magyar nyelvben). Alkalmaztuk ezt az állítást a Brassóvármegyei szász községekre. E szerint Prásmáron, Szász-Hermánban, Földváron, Vörösmarton, Szászmagyaráson megengedné a t. tanár a magyar nyelv tanítását, mert ezekben a szász községekben, melyek a székely községekkel szűrt összeköttetésben állanak, — a szász és oláh gyermekek az utcákon gyakorlati előismereteket szereznek a magyar nyelvből. Azonban a Fogarasmegyei határos szász községekben, pl. Feketehalom, Vulkányban, Rozsnyón megtiltáná a magyar nyelv tanítását, mert ezekben a szász községekben csak az oláh nyelvből szerezhetnek az utcákon a szász gyermekek gyakorlati előismeretét. Hát mit csinálna azokkal a szász községekkel a melyek közből esnek azaz sem a székelyfölddel sem Fogarasmegyével közvetlen nem érintkezhetnek?

Ez aztán a pompás beosztás!...

Mit olvasol bolond? Nem látod, hogy így áll itt ma a világ Maurer főispánjának hetedik évében?

Ha szabad a sajtó egyiknek, úgy szabad a másiknak is.

Ismétlem, hogy az ilyen állami tanárt Brassóban nem tűrném meg, a ki így növeli szarvát a nemzetiségi tulzoknak és tönkretakarja tenni, a mit a kir. tanfelügyelők hazafias lelkesedéssel építenek.

Koós Ferencz,  
kir. tanácsos.

## Szerencsétlenség egy óvóképző intézetnél.

Sepsi-Szentgyörgy nov. 24.

Vérfigyasztó hír futotta be Sepsi-Szentgyörgy városát a kora regeli órákban; arról a nagy szerencsétlenségről beszélt mindenki, a mely tegnap este történt a kisedővönőképző intézet háló helyiségének udvarán. Egy oldalt nyitott zsindeles fedeltű nagy

szin a rajta nehezűd hőtömeg sulya alatt összeomlott s az alatta véletlenül átmenő tizenöt intézeti növendék közül hét leányt maga alá temetett. Egyik, Balázs Anna azonnal szörnyet halt, egy életveszélyesen megsérült, a többi öt növendék kisebb nagyobb sérülést szenvedett.

A borzasztó szerencsétlenség részleteiről a következők közöljük.

A Sepsi-Szentgyörgyön létesített kisedővönőképző intézet, a míg a közoktatási kormány, a vármegye és a város által közösen felajánlott 60 ezer forintnyi összegből saját épülettel felépítheti, ideiglenesen a háromszéki női pariskola egyik épületében s az ezzel szomszédos Bogdán-féle házban (régi „Bálház”) van helyezve. Tantermül és ebédlőül az előbb említett épület, hálósobául a Bogdán-féle ház szolgál. E régi és iskola célra különben is alkalmas épület udvarán, pár lépésnyire a hálósobához vezető ajtótól, állt egy zsindeleyel fedett nagy rozoga szín, mely mindenik oldalán nyitva volt és azt a ház vendégfogadó korában állásul használták székerek, lovak számára. Ez a szín ott maradt akkor is, midőn az óvóképző intézet a lakóházat kibérelte.

F. hó 23-án (szombaton) este fél tíz órakor, midőn a lefekvés ideje eljött, a belakó képezdei növendékek (számszerint 26-on), igazgatójuk vezetésével az ajtókat éjjeli szállásukra. Lefekvés előtt 15 növendék kimenő útjára a színt használták, a hol nem volt hó. Abban a pillanatban iszonyu recsegés-ropogás között összeomlott a tetőzet, ketségtelenül a ránehezűd szokatlan nagy mennyiségű hőtömeg sulya alatt. A tetőzet alázuhanásának robajába velőt rázó sikoltások vegyültek a következő pillanatban hét növendék borított maga alá az összeomlott fa-alkotmány; 8 növendéknek, kik közelebb voltak a szin széléhez, sikerült a katasztrófa elől gyors futással megmenekülni.

A nagy zuhanásra s a halálra rémült leányok sikoltására rögtön künn termett az internatus igazgatója, Pálmay Lenke és az iszonyu jelenet alatt kétségbeesetten kiáltott segítségért. Szerencsére gyorsan jött is segítség. Istvánffy helybeli kereskedő két társával figyelmes lett a zajra s a derék férfiak nyomban a vész színén termettek és megkezdődött az életmentés óriási munkája.

Nehéz gerendákat, szarufákat, nagy hőtömeget rakott zsindeley fűdél-szakaszokat kellett emberföltött erővel egymásról eltávolítani, hogy az első áldozatot kiszabadíthassák. Az első percében tájékozódni sem lehetett az irány felől, a hol az áldozatott leányok fekszenek; csak jajgatásaik és fájdalmas nyögörgéseik után tudták meg, hol van a mentés munkájára szükség. Később többen jöttek a vész színhelyére, megjelentek a közeli csendőrközöl is néhányan s hat növendéket kik kisebb-nagyobb mértékben sebekkel voltak borítva, sikerült kimenteniük.

Fájdalom, a hetedik, Balázs Anna, holtan került elő a leszakadt gerendák alul. Az alig 18 éves, szép ifjú leányt oly szerencsétlenül találta egy lezuhanó gerenda, hogy nyakcsigolyája összetört s valószínűleg pár perc alatt kiszívott. Azért nem akadhata rá a mentők csak félóra múlva találták meg a holttestét.

A szerencsétlenül járt növendékek a következők:

1. Balázs Anna (Anna (Erőd) mint irtuk, meghalt;
2. Bása Sára (Torda-Szt.-László) súlyosan sebesült; hátgerincz- és lábszárzúzódást szenvedett;
2. Kósa Ida (A-Torja) ballábán ficzmodást kapott;
4. Simó Irma (Udyarhely) fején zúzódás;
5. Schuller Matild (Sz.-Régén) fején zúzódás;
6. Klein Mariska (Kolozsavart) fején és bal lábán zúzódás.
7. Magyari Anna, fején zúzódás.

A szegény sebesült leányok orvosi gyógykezelés és gondos ápolás alá kerültek azonnal s derék igazgatójuk valóságos infeldázással ápolja őket, úgy hogy ma már Bása Sárát kivéve, ki iszonyu fájdalmakat szenved, életveszélyen kívül van valamennyi.

A nagy szerencsétlenség hírére még tegnap este megjelent ott Pótsa József főispán Csányi Viktor kir. tanfelügyelővel s az intézet igazgatójával Bodor Miklóssal együtt a kellő intézkedéseket megtették.

Ma d. e. folyt a hivatalos vizsgálat, melyet a járásbíró részéről Ilyés aljárásbíró s a rendőrség részéről Szabó Kálmán városkapitány vezetett; a helyszíni szemlénél a szakjegyzőkönyvet Gyárfás Győző kir. főmérnök vette fel. Az intézet igazgatóságát természetesen semmi mulasztás nem terheli; itt valóban a véletlenségnek borzasztó esete van. a mivel előre számot vetni minden nevelői vagy emberi gondoskodás mellett sem lehetett.

A szegény sebesült leányok iránt nagy a részvétel, de legnagyobb a szerencsétlen Balázs Anna iszonyu halála felett.

Ennek a kedves növendéknek egy szegény nyugalmazott tanító az édesapja Erődön, ki saját magától vonta meg a falatot, hogy leányát a tanítónői pályán kiképezhesse s most itt zokog gyermeke holtteste mellett. Végzetes dolog, hogy fia Budapesten ehhez hasonló borzasztó halálra mult ki mint mozdonyvezető, tolatás alkalmával két kocsit közbe került s ott zúzták össze a vasszárnyókat.

A szerencsétlenségről Háromszék vármegye kir. tanfelügyelője táviratilag s ugyanakkor részletesen írott jelentésben értesítette a közoktatásügyi miniszteriumot.

## Berde hagyaték.

(Folytatás.)

Hivatkozunk-e az 1848 évi pozsonyi XX. t. cz. I. §-ára, valamint az erdélyi törvényekre, ezek között az 1568. és 1571. évi erdélyi országgyűlések, vallástügyi törvényre, Leopoldinum diplomára, (1691.) a magyarországi 1869. évi 43-ik stb. törvényre? Nem hivatkozunk, mert azt hisszük, ezzel a bíróság iránt figyelemtelenséget, felperesek iránt pedig oktató eljárást gyakorolnánk.

Tény, hogy országos törvényeink Magyarországon, a magyar korona területére valóunkat bevetnek ismerik el; sőt a törvény hozó hatalom egyháznak összességét az állami költségvetés rendén évi segélyezésben részesíti.

Tehát, mint unitáriusok, léteznünk és pedig léteznünk ezen a neven: „magyar unitárius vallasközösség.”

Erdélyi uniója előtt használtuk: „erdélyi unitárius status”, „erdélyi unitáriusok”, „erdélyi unitárius vallasközösség”, az unió után pedig, alkalmazkodva annak szelleméhez

használtuk: „unitárius vallasközösség” s közelebbi meghatározással: „magyar I. 2.) unitárius vallasközösség” címezték. Ennek tanúsításul mellékeljük I. 2./ alatt hiteles kivonatban és másolatban a vallasközösség ügyeit intéző Egyházi képviselőtanácsnak s legfőbb egyházi hatóságának az; Egyházi Főtanácsnak 158 és 10—869. számok alatt hozott végzéseit.

Mind régebben, mind újabban a jelzett nevezetek alatt mást nem értettünk s érteni nem is lehet, mint a magyarországi unitárius vallást összfűzését.

Igy és ezt értette az örökhagyó is E) végrendeletében, midőn a magyar unitárius vallasközösséget nevezte ki örökösül, sőt a zárjelben tett „Status unitárius” meghatározással még határozottabban megjelölte, hogy az unitáriusok egyesületét akarta kifejezni úgy, miként az erdélyi római, katolikusok is a római katolikusok egyetemét „erdélyi római katolikusok status” nevezettel fejezik ki.

Nyilvánvaló ezek szerint az örökhagyó akaratát, hogy azokat az unitáriusokat s ezeknek egyházi egyetemét kívánta örökösnek kinevezni, mely nyelvben magyar, melynek feje — püspöke — Magyarországon van, a törvényhozásnak a főrendiházban virtualis tagja s mely a magyar törvényhozás által el van ismerve.

Végrendeletük szabatosan meghatározta, hogy azon vallasközösség az örökös, melynek maga is tagja, mit kintüntet az, hogy az örökös vallasközösségnek nevezi.

Ezen két-égtelen s megdönthetetlen alapon fogadták el a bíróságok az unitárius vallasközösség nevében tett örökösödési nyilatkozatot, utasítottak perre felpereseket a magyar unitárius vallasközösséggel szemben és indították meg felperesek keresetüket a magyar unitárius vallasközösség ellen illetékes jogi képviselőinek képviselésében.

Ad. II E pont bevezető részében felperesek ismételtén elismerik, hogy az E) a végrendelet n. Berde Móza sajátkezűleg írta és írta alá, elismerik, hogy azon a törvény szerint szükségelt két tanu bizonyítása és aláírása megvan, csak azt vetik ellen, hogy az, a ki a végrendeletnél tanuul alkalmaztatott, a neki szánt előnyben csak akkor részesülhet, ha rajta kívül még két tanu van. Ez igaz az a mit ezen elvre alapítva levonnak állítván hogy Szász Ádám egyik tanu az egyháznak javadalmát élvező tagja; már ez nem igaz: úgy az sem, hogy Szász Ádám Kolozsavart, de még Erdélyben is arról volna ismeretes, hogy az unitárius vallasközösség részére javára végrendekezzenek. Mindezt határozottan tagadjuk.

Tagadjuk, hogy Szász Ádám az egyháznak főtisztviselője; tagadjuk, hogy mint állítólag ilyen vagy bármilyen okon az egyház javadalmazásban részesült és részesül; tagadjuk, hogy Szász Ádám érvényes tanuskodása kétséget alig jöhetne és az alá esik.

Feltéve, de teljességgel meg nem engedve, hogy felperesek állítása igaz volna is — mit ismételtén tagadjuk s mint tendenciosus reafogást visszautasítunk, még ezen meg nem engedett esetben is hivatkozunk az 1876. évi XVI. t. cz. 2. §-ára, mely taxative megnevezi, kik nem lehetnek végrendelet tanuk, t. i. kik 18-ik évüket be nem töltötték, vakok sikek, némák örültek, hamis eskü vagy nyereségvágyból „elkövetett bűntettek mián jogerejűleg elítéltek. Felperesek pedig nem is állítják, hogy Szász Ádámra nézve ezen okok fenforognának.

(Folytatása köv)

## A „Kolozsavári Dalkör” közgyűlése.

A 28 év óta fennálló és működő „Kolozsavári dalkör” ez évi rendes közgyűlését f. hó 23-án d. u. 5 órakor tartotta meg, melyen az egyet elnökök:

Dr. Biró Béla apátkanonoknak, ki már évek óta meglevő érdeklődéssel viseltetik az egyet ügyei iránt s minden erejével oda hatni törekedik.

— Szabad. Gyere be. Agáta, hallom a léptedet.

Most már nem mehetett vissza. A csinos szobában a békének és szentességnek ugyan az a légkör volt; a festett ablakokon és a selyem takarón ugyan az a fény táncolt. Ugyan az az arca megállt ott, mely a halál színtelenségével bírt, de annak kísértetiesége nélkül. Olyan nyugalommal mosolygott, a milyen nyugalom csak az élet kezdetén és végén — a bölcsőben és a koporsóban lehet látni. És annak a hatása Agátára rögtön volt. Resketése megsztint; könnyedén lépett a hogy az ember egy szent helyre szokott belépni. Elizabet!

Szép név volt, egy szentnek a neve, s mint olyan egész természetesen jött a fiatal asszony ajkaira, ámbár ő az új nővéreivel nem volt oly bizalmas.

Letérdelt a nyugágy előtt és megcsókoltá Elizabetet.

— Ez helyes. Jó, hogy bejöttél hozzám. De kedves kis testvérem, hol voltál? Három napja mióta nem láttalak.

— Olyan régóta nem voltam itt? — Igen — ámbár nekem itten sokkal hosszabb időnek tetszik. Emlékezel, azért jöttél be, hogy nekem egy emlékeztető Kornall bányászról egy hosszú történetet mondjad. Hogy végződött az a történet? Mit, semmi válasz?

Nem, semmi. Agáta szeretete volna magát az Elizabet szeméi elől elrejténi.

— Oh, jól van édesem! Nem kérdéses.

(Folyt. köv)

## AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1895. November 26.

### Az Agáta férje.

— Craik asszonytól. —

Angolból.

XIX.

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

(Folytatás.)

(74)

Senki sem gondolt Annára, a ki félre vonulva, ült, mindnyájukra jószágosan mosolygva, de a ki előtt ő, és minden a mi körülötte napról-napra homályosabb kezdett lenni — míg ő maga hervadt, és pusztult mialatt mosolygott.

XX.

Midőn a társaság késő este Kingcombeba érkezett, elhatározták, hogy a Harperék reggel ott maradjanak. Agáta, a testi fáradság, és az órákig tartó lelki feszültségtől elbágyadván tette le fejét a párnájára, fájó szemeit behunyta, és szinte délig fel sem nyitotta. És ekkor úgy találta, hogy a Dugdalek korán kelő házában már rég túl voltak a reggelizéson, és hogy Náthánál ott hagyta őtet, és néhány órával azelőtt elment.

— Nem engedte meg, hogy bemenjenek hozzád és felöltösz, azt mondta, hogy a leggyöngédebb férj a világon, 5 vasolna, hogy az a merev, tized és husza Náthánál, a ki néhány

haza Amerikából, és a haza ejtett, ki hitte a legyen belőle. Azt a te műved.

Igy beszélt Dugdale, és nem vette észre, hogy szavai alatt a sógorasszonya úgy szenvedett, mint ha minden szó egy-egy éles kard szúrás lett volna. Harriett nem volt éles látású asszony; ezt Agáta már felfedezte, és keserű mosollyal azt gondolta, hogy ugyan jó hogy ő Kingcombeba mennek lakni, és hogy Dugdale nagyon biztos és mulatságos társa lesz.

— Es mi a mai nap programja? — kérde, a mint a Harriett által hozott reggelijét ette, és körülnézett az idegen hálósobában, a mi még zavarodottabbá tette, mert férjéhez menetele óta oly sok változáson ment keresztül.

— Az első dolog édesem, a mit tenni kell az, hogy tegédet a te tisztelt apósodhoz Kincombe Holmba vissza kell vinni. A Squire nagyon furcsa ember.

— Ha Náthánál már kora hajnalokor át nem lovagolt volna, soha sem tudta volna megbocsátani, hogy éjszakára nem tértél vissza — még pedig az utolsó éjszakára, mert látom, hogy a férjed el van határozva, hogy még ma este a saját lakásotokba telepedjétek le.

— Ah, azt helyesen teszi!

És Agáta szabadabban lélegzett. Ugy örült, hogy a saját háza fedele alatt rejthette el magát. És talán az a gondolat is megfordult az agyában, hogy idővel, — néhány napig még nem, de midőn a büszkeségét meg tudja törni annyira, hogy a férjét kiengesztelje — midőn majd együtt élnek, fokozatosan mindent kimagyaráznak és férj és feleség megbocsátanak egymásnak. Tehát ő örült, hogy „haza” mehetett.

— Látom, hogy ti ketten jól egyeztek. — mondá nevetve Harriett. Harper Lockené asszony, ez bámulatos dolog. Ti nem sokára mintapárok lesztek és engemet az én Dukommal kegyetlenül az ágyádkba vettek. És

most öltözz olyan hamar mint a villám és a gyermekekkel együtt át viszlek a nagypapához. Valamire a városban valószínűleg találkoznunk fogunk a papával és Náthánállal.

De a Dugdale szokásainak általános bizonytalansága következtében ez a találkozás nem történt meg és Náthánállal sem lehetett látni.

— Fogadom, hogy a cottageban van, de megkért, hogy tegédet semmi esetre se vigyelek oda. Azt hiszem, hogy a fiatal asszony haza vitelét illetőleg valami kedves kis meglepetések lesznek. Nagyon szép tőle. Ej haj! Emlékezem, hogy mily boldog voltam, midőn az én szegény jó Dukom először vitt haza a házunkba!

— Hol volt az a ház?

A láposföldön hajtottak keresztül. Agáta csendesen ült és a Harriett nyelve oly sebesen nyargalt, a hogy a lova. A kis Brián az anyja térdén ült a gyepőket tartva.

— Azt kérdezted édesem, — hogy hol volt? Ugyanabba a régi házba vitt, a hol most lakunk, akkor üres volt az és komor, de most eléggé tele van. És három hetes asszony voltam; (Fred, Gusztó, fogjátok be a szatokat kis ostobák, az ostort nem adhatom a kezetekbe!) igen csak három héttel azelőtt esküdtem meg és mégis olyan különösen esett a szülői házba visszajönni; mert az atyám haragudott, hogy miért mentem Dukhoz és — és én elég bolond voltam, hogy ezért sirjak.

Ekkor Harriett nevetett, és az ostorral meg legyintette a lovat, mit a kis tüzes állat rosz neven vett, mire a kis Brián sikoltott örömeiben.

— És mit mondott a férjed?

— Mit mondott? Semmit. Ő soha sem szól midőn bosszankodik vagy meg van sértve; de egy kis idő múlva mellém jött és valamit mondott arról, hogy miután én olyan fiatal

vagyok és olyan jó kedélyű és olyan szép (bár ámbár akkor szépsécske voltam) sokkal fiatalabb, mondá, minthogy egy olyan hozzámmal képest öreg emberhez menjek férjhez stb. stb.

— És te mit mondtál?

— Színtén semmit. Csak a térdére ültem és átöleltem a nyakát és ... De az senki sem tartozik, hogy én mit mondtam. Csitt gyerekek! Előre Pejko!

Harri előrehajolt, a szempillái, a tréfás hangja daczára nedvesek voltak és csillogtak.

— Én tudom, hogy nem érdemlem őtet — folytató. — Sohasem érdemltem. Senki sem tudná azt tenni.

Nagyon sok rosz férfi van a világon, de midőn a férfi valóban jó, akkor alig van olyan asszony a ki elég jó volna hozzá. És én nem vagyok elég jó az oramhoz — de szeretem! Ennyi az egész. Aranyos Briánom! te egészen a Papa kis fia vagy!

És Harri szenvedélyesen csókoltá meg a gyermekeit, még az anyai szeretetnél is rajongóbban.

Agáta alig tudta megállni, hogy fájdalmában fel ne sikoltson.

Ez a Kingcombe Holmban töltött nap nagyon hosszú volt; sok dolgot kellett eligazítani, sok kérdést kikerülni, sok kíváncsi szemet tévútra vezetni. De az általános vélemény az látszott lenni, hogy ez a hirtelen való elmenetel a Náthánál székelye volt — és a családunk félé része azt hitte, — hogy Náthánálnak a rejtélyeskedésre és a szépségeskedésre nagy hajlama volt.

Végre, midőn a nap szinte el volt telve, és Agáta felöltözött az utolsó ebédhez, az Elizabet szobájába ment; az utóbbi időben ritkán kereste azt fel; az Elizabet szeméinek az élességben volt valami félelmes.

Az ajtó előtt habozva állott, eszébe ju-

lyen az egyet működő, pártoló és tiszteletbeli tagjai igen számosan jöttek el.

A gyűlést Dr. Biró Béla apátkanonok elnök nyitotta meg egy lendületes és buzdító beszéddel, melyben kifejezte a dalkörnek maga elé kitűzött nemes céljait s az ezeknek a céloknak elérésére szolgáló eszközöket; di-cserőleg említette föl a dalkörnek amaz utóbbi törekvéseit, hogy a világi dalok művelésén kívül az egyházi énekek kultiválását saját működő tagjai mellett, a művészetet kedvelő hölgyek közreműködésével törekszik érvényesíteni és hogy ezt annál sikeresebben elérhesse, formalitert is megalkototta a női énekkart beállítását az a dalkörbe s így már egyáltalán nincs kétség az iránt, hogy a maga elé kitűzött cél: a világi és egyházi énekek művelését, az eddigénél is magasabb fokban fogja hova-tovább fejleszteni a művészeti érzékkel bíró hölgyek szíves közreműködése mellett. Az igen nagy hatást keltő elnöki megnyitót egész terjedelmében jegyzőkönyvre venni határozta a gyűlés.

Ezután Cs. Csiky Emanuel titkár tartotta meg beszámolóját a dalkör elmúlt évi működéséről és szerepléséről, mely szerint a dalkör a lefolyt 1 1/2 év alatt 29-szer énekelt a főtéri r. kath. templomban női kar és zene-kísérettel mellett; egyuttal e helyen is hálás köszönetét nyilvánítja titkár a dalkör nevében az ezen alkalmakkor közreműködött hölgyeknek, kik közül solot duettet és quartettet énekeltek: Dr. Szöllösy Attiláné és Baróthy Jenőné urnók, Vizi Gizella, Korb Aranka, Láng Janka, Ruzitska Ilona, Halász Adél, Schlick Gizella, Pataki Otília és Demjén Anna k. a.

A lefolyt 1 1/2 évben tartott négy rendes dalebély és egy társas összejövetel, mely utóbbinak tisztja jövedelme a cik-máfalvi Bukovai kőművesmesterek székelyek emlékeztetőre felállítandó emlékoszlop alapja javára adakoztatott.

Ezeket kívül részt vett a Dalkör a Kossuth Lajos temetés alkalmával rendezett gyászünnepélyen; képviseltette magát az 1894. évi május havában Fiumében rendezett országos dalártnepélyen; gyászadalokat énekel gróf Bánffy Miklós és Lucez József temetésén, énekel a március 15-iki nemzeti ünnepen és a f. évi apr. 1-én az „Ithón” javára a színházban tartott díszelőadás alkalmával előadta Ditróiné E. Mari alkalmi ódáját és énekel 3 magyar népdalt stb.

A titkár jelentés szerint továbbá a dalkör anyagi viszonyai ez idő szerint annyira kedvező fordulatot vettek, hogy nemcsak a régi adósságok vannak teljesen törlesztve, hanem lehetőségessé vált már az is, hogy az alapító-tagok által lefizetett alapítójai is gyűmölcsözőleg lesznék elhelyezve. Az egyet jelenlegi pártoló-tagjainak száma már mintegy 150-re szaporodott föl s ez is mutatja, hogy a közönség körében is napról-napra fokozódik az érdeklődés az egyet iránt. A tisztviselői karban az elmúlt idő alatt több változás állott be; nevezetesen a titkár állást éveken át kitaró szorgalommal, odaadó buzgalommal betöltött dr. Gergely Albert nagyfokú elfoglaltsága miatt, ebbeli tisztességéről lemondott s helyébe kezdetben dr. Friedmann, később Cs. Csiky Emanuel választattak meg; neukultónban a karnagyi állás is Müller Ottó lemondása következtében megüresedett, helyébe Oberti J. B. karmester, a ki 2 évi megszaktással 16 éven át volt karnagya a dalkörnek, választott meg stb. A jelentés további részében megemlékezik K. Biasini Domokos elhalálozásáról, a ki az egyetnek éveken át pártoló-tagja, később alelnök, legutóbb pedig alapító tagja volt s a ki a dalkör felvirágzásá körül igen sokat fáradozott.

Végül forró köszönetet mond jelentésében a jelenlegi elnöknek:

Dr. Biró Béla apátkanonoknak, ki már évek óta meglevő érdeklődéssel viseltetik az egyet ügyei iránt s minden erejével oda hatni törekedik.

— Szabad. Gyere be. Agáta, hallom a léptedet.

Most már nem mehetett vissza.

A csinos szobában a békének és szentességnek ugyan az a légkör volt; a festett ablakokon és a selyem takarón ugyan az a fény táncolt. Ugyan az az arca megállt ott, mely a halál színtelenségével bírt, de annak kísértetiesége nélkül. Olyan nyugalommal mosolygott, a milyen nyugalom csak az élet kezdetén és végén — a bölcsőben és a koporsóban lehet látni. És annak a hatása Agátára rögtön volt. Resketése megsztint; könnyedén lépett a hogy az ember egy szent helyre szokott belépni. Elizabet!

Szép név volt, egy szentnek a neve, s mint olyan egész természetesen jött a fiatal asszony ajkaira, ámbár ő az új nővéreivel nem volt oly bizalmas.

Letérdelt a nyugágy előtt és megcsókoltá Elizabetet.

— Ez helyes. Jó, hogy bejöttél hozzám. De kedves kis testvérem, hol voltál? Három napja mióta nem láttalak.

szik, hogy a Kolozsvári Dalkör ne csak városi versósnak legyen első dalköre s ez eldise, hanem hogy az ország daleyelyezett is az első között foglaljon helyet.

A terjedelmes titkári jelentést a közlés egyhangulag elfogadta s jegyzőkönyvébe határozta.

Ezután a múlt évi zárszámadás megállapítására kiküldött bizottság tette meg jelentését, mely szerint a számadás teljesen helyben találtatott; ezzel kapcsolatban megpíratott a jövő évi költség előirányzat is.

A tárgysorozat következő pontja volt a jutítás, mely a következő eredménnyel ért vége: közfelkiáltás után egyhangú megválasztottak elnöknek: Dr. Biró Béla kanonok, alelnököknek: Hóry Béla megyei mezei elnök, Szvacsina Géza városi tanács és Pollák Lajos M. A. V. felügyelő, titkárnak: Cs. Csiky Emanuel megyei alszámvevő, jegyzőnek: Kedves József joghallgató, tisztnoknak: Korb János M. A. V. tisztviselő, gazdának: Vizi Endre mechanikus, jegyzőháznak: Borszék Ákos joghallgató.

Az igazgató választmányának viszonyait a szótöbbség szerint tagjaivá lettek: István kanonok, dr. Lőte József egyetemen tanár, dr. Szamosi János egyet. tanár, Gyula t. vármegyei főjegyző, Vácz Mihály, Girsik Gyula, Szilágyi Ferencz lelkész, Kerekas István, Fogarasi Károly, Keresztes Ferencz, dr. Bogdán Péter és Hadházi Sándor.

Végül elhatározatott, hogy a Kolozsvári Dalkör a milleniumi ünnepek alkalmán rendezendő országos dalversenyen aktívul részt fog venni s a tekintetben a legjobb módokat megállapítása és azok meghajtása az igazgató-választmányra bízott.

Ezek után a gyűlés a buzgó elnök leleltetését mellett véget ért.

Kedves József,  
a Kolozsvári Dalkör jegyzője.

## MINDENFÉLE.

Kolozsvár, november 26

— **Véres kardpárbajt** vívtak tegnap a kolozsvári tornavivodában gróf Bethlen Bálint és gróf Spannochy Leo urak. A küzdelem az volt, hogy a felek bandage nélkül, csak képtelenség vívjának. Gróf Bethlen a második összecsapásnál könnyű sérülést kapott a koponya felső felére, a mi nem akadályozta abban, hogy ellenfelén két súlyos sebet ejtsen, a nyakán és a mellén. E párbajt is annál az időnél lehet megtalálni, amikor a kolozsvári kaszinó, a Bokross ügyel kifolyólag gróf Klepessberget kizárta. Ezt a határozatot egy férfi társaságban közlelt szöveg hozták s ott gróf Bethlen Bálint társatól nyilatkozott a kaszinó fölött. E miatt báró Wildburg provokálta gr. Bethlent, kinek segédei, azzal a megokolással, hogy Wildburg báró megsértve nincs, a kaszinó pedig nem adott neki meghatalmazást, egy érdekében föllépjen, előbb megkísérelteték a békés kiegyenlítés — szem előtt tartva mindkét fél lovaság érdekeit — teljes ingritását — s miután ez megírsult, mert b. W. segédei, utasításra hivatkozva szívesen ragaszkodtak ahhoz, hogy gr. Bethlen egy veredjék, vagy kérjen bocsánatot a Bethlen segédei a saját nevükben és a saját felelősségükre a követelt sértést megtagadták; egyszersmind, hogy a két verég minden bekövetkező mende-mendának, vagyis, hogy párbaj-ot teremtsenek, a gr. Bethlen nevén báró Wildburgot kötelekőnek jelentették ki. Erről a tárgyalásról a gr. B. segédei, távozásuk után, az azon órában, jegyzőkönyvet vettek föl s aláírás végett elküldötték a b. W. segédeknek, a kik azonban, azzal az írásbeli megokolással, hogy immár megszűnt a funkciójuk s ők át is adtak egy „jegyzőkönyvi mondatot” felüknek, az aláírást megtagadták. Elettől a gr. B. segédei szigorú kritika tárgyává tették ezt a szokatlan és egyoldalú írást s ebből véleményüket írásban közölték a b. W. segédekkel, a kik erre érdemlegesen nem válaszoltak. Napok mulva kiderült, hogy ama „jegyzőkönyvi kivonat” azt tartalmazta, hogy gróf Bethlen tagadta meg a sértést, holott azt a segédek tagadták meg. A „jegyzőkönyvi kivonatnak” ez a tévedés ürügyül szolgált olyanféle mende-mendának, mintha gr. B. meghátrált volna. Ennek következtében provokálta gróf Bethlen gróf Wildburgot, gróf Spannochy, gr. Teleki Lászlót és Kállay Gusztávot. B. Wildburg a múlt héten vívtak. Bethlen gr. könnyű sebet kapott a vállán s igen súlyos vágást kapott a b. W. Wildburg orozára. Tegnap gr. Spannochyval intézkedtek el az ügyet. Különösen Bethlen, hogy mindkét párbajnál B. gróf öt-hét öltést sebet kapott, ellenfelei pedig, a egyik is harminczhét, a másik is harminczöt öltést. Gróf Telekivel és Kállayval ugyan tegnap délután, az ügy békés után intézkedtek el.

— **Esküdtészi tárgyalás.** Sajtóper volt ma délelőtt a kolozsvári kir. törvényszéknél. A perre ismét a „Tribuna” szolgáltatott okot. Egy verset közölt, mely a „mártírok” tetteit

feldicséri és azokat magasztalja. A feldicséresért a „Tribuna” kiadója Albin Livius állott a törvényszék előtt, a köteles figyelem elmulasztása miatt. Az esküdtészek így alkult meg:

Esküdtek:

Jancsó György dr., Albertffy Elek, Czikanmántori Ottó, dr. Kiss Mór, Benigni Sámuel, Eck Pál, dr. Gergely Albert, Bak Lajos, Nagy Kálmán, dr. Lindner Gusztáv, Hindy Árpád, Eöry Tiivadar.

Póttagok: Groisz Gusztáv dr., Ladits Nándor.

A bizottság a következőkből állott:

Szentkereszti Zsigmond br. elnök. Szavazó-bírák: Becsek Lajos és Mikó Imre. Jegyző: Mihályi Béla. Közvádó: Sáni László kir. ügyész. Tolmács: dr. Lehman Róbert.

A vádat Sáni László ügyész terjesztette elő, gondosan kidolgozott szép beszéddel foglalva össze a tárgyat. A vádlott személyesen védte magát tolmács segítségével.

A vád és védbeszédek után az esküdtek 10 szóval 2 ellenében bűnösnek mondták ki Albin Livius urat, mely után a bíróság ítélethozatalra visszavonult s br. Szentkereszti Zsigmond elnök kihirdette, hogy vádlottat sajtóvétségben a kir. törvényszék is bűnösnek találta a köteles figyelem és gondosság elmulasztásáért s azért 200 frt büntetésre, behajthatatlanság esetén 20 napi elzárásra ítélte. A Tribuna kauzójából 200 frt elkoboztatik, vádlott köteles a felmerült költségeket megtéríteni. Az ítéletet indokaival együtt vádlott költségén az állam hivatalos nyelven közzétetik a „Tribuna”-ban.

Az ítélethozatalnál bíróság figyelembevette, hogy a vádlott megelőzőleg büntetve nem volt.

A vádlott az ítéletet magyar nyelven is megértette s annak oláh nyelven való tolmácsolását nem kívánta.

— **Színház.** Hubay J. operája: „A cremonai hegedűs” került színpadra tegnap a színházban. A kiváló hegedűművész, mint zeneszerző is kitűnő talentumnak bizonyult, s színes, magyar motívumokban is bővelkedő és igen sok helyen megkapó muzsikája sok gyönyörűséget nyújtott a hallgató közönségnek.

A „cremonai hegedűs” zenei értékét nem célnunk bővebben méltatni. Az érdeklődő közönség már értesült arról a budapesti előadás alkalmával s csak az előadásról jegyezték fel, hogy biz az sok kívánni valót hagyott fenn. Különböző játékok nem várunk azoktól a színészekről, a kik — nem lévén opera-énekesek — teljes figyelmüket a karmesteri vezénylő-pálcára koncentrálják, hogy a kellő időben kapják el a hangot, — de még is szeretnénk látni egy kis simaságot, egy kis természetes mozgást lépésben és gesztusban és nem csupa dróton rángatott figura-szükségletességeket.

Az előadásnak különben Pinter Imre és Leopold Franciska voltak kimagasló alakjai, a mennyiben mindketten kiváló hang-anyagot reprodukáltak szerepeiket. A kisasszony szép hangjának kellemtét csak fokozta iskolázottsága és helyes izlése. Pinter helyenkint hamisan intonált, de érzés, tömör hang-anya egy is nagy hatást ért el.

Az opera előadását a „Szikra” egy felvonásos vígjáték előzte meg, melyben K. Gerő Lina asszony aratta művészi diadalainak egyik legszebbikét. A művésznőt a közönség nyílt színen is megtapsolta. Az előadásban Hunyady Margit és Góth Sándor vettek részt igen szép sikerrel.

A közönség egészen megtöltötte a színházat és mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatták az előadást. Az operát ma ismétlik.

— **Színházi hírek.** A „Zách-család”, Abonyi Árpád új történeti drámája holnap kerül először színpadra. Zách szerepében E. Kovács kitűnő alakítást fog bemutatni. Ez új dicsőságot a mi színházunk adja először a vidéken. — „Az ember tragédiája”-ból már megkezdődtek a színpadi próbák s a jellemzően is serényen dolgoznak, úgy, hogy decz. 4-én a rég pihentetett mű bemutatásra kerülhet.

— **Vértanúk emlékoszlópa.** Említettük a multkor, hogy a Kolozsvárt 1849. okt. 18-án a város határára a Szamosfalva felőli területen kivégzett két székei vértanú: Tamás András és Sándor László kivégeztése és nyugró helyének megállapítására a kolozsvári történelmi múzeum, valamint a kolozsvári honvédegyet választmányából Szabó Samu tanár elnöke alatt egy bizottság alakult. E bizottság közzétett felhívása nyomán a kivégzésről és annak helyéről tudomással bíró szemtanúk jelentkeztek, a kivégzés helyét, valamint a sírhelyet megjelölték. E tárgyakban a bizottság több ízben a helyszínrre kiszállt, jegyzőkönyvre vette, egybehangzó helymutatásokból megállapította a kérdéses területet. A bizottság legutóbbi gyűlésén arra is felkérte az ügy egyik 48-as barátját, Vincze Istvánt, hogy egy a hely megjelölésére szolgáló emlék létesíthetése te-

kintetéből a Kőbánya tulajdonosok, kőfaragók, s építésszel érintkezésbe lépve, hazafias jóindulatukat és támogatásukat az ügynek megnyerni szíveskedjék. A bizottság elbéli kérésének meg is volt a kívánt örömdetes eredménye. Ugyanis Schmiel Dávid kőbánya tulajdonos és Kolozsvár város törvényhatósági bizottsági tag, a bizottság nevében tett kérésre készséggel felajánlotta, hogy kőbányájából e célra megfelelő nagyságú követ állítat el s azt kidolgozva a helyszínrre szállítja s ott a saját költségén fel is állítja s ellátja azzal a felirással, a melyet a bizottság megállapít. A kömlek felállítását, már a tavasszal eszközölni fogja. Elismeréssel jegyeztük fel derék polgártársunk hazafias és nemes áldozatkészségét, mely a bizottság tagjai körében nagy örömet és lelkesedést keltett s melyért a bizottság a közelebbi gyűlésen fog mondani hálás köszönetet.

— **Földeszek énekkara.** Az ev. ref. földész-énekkar az idén is megkezdte próbáit. Hetenként három iskolahelyiségben u. m. a. hídvelei, Külmagyar-utcai ref. és pap-utcai közönségi iskolában gyűlnek össze derék külvárosi földeszeink művelni a dalt... azt az edes dalt. A dalárdák vezetője Tóth Tamás karvezér önzetlent, fáradásigot nem ismerve buzgólkodik a földész-énekkarok kiképzésén.

— **Közügyülés.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1895. évi nov. hó 23-án (csütörtökön) d. u. 4 órákor közgyűlést tart.

— **Esküvő.** Szép esküvő folyt le ma d. e. Kolozsvárt. Gál Kelemen dr. a kolozsvári unit. gimnazium fiatal tanára kelt egybe Fekete Ilona kisasszonnyal, Fekete Pál nyug. városi tanácsos szöve és művelt leányával. Tanuk voltak a vőlegény fivére dr. Gál Kálmán gimn. tanár és Benkő Mihály ügyvéd. A kolozsvári anyakönyvi hivatalba igen szép közönség gyűlt össze. A közönség körében megjelent az unitárius egyház nagyérdemű püspöke Ferencz József is. A hivatalos szertartás után a fiatal pár szent frigyét, Péterffy Dénes kolozsvári unit. lelkész megáldotta. Esküvő után a násznép vidám lakomára gyűlt össze a fiatal pár lakásán. Zavartalan boldogságot kívánunk a szép frigyhez.

— **Bogár Imre** című rémregénnyel hazának Kolozsvárt. Figyelműztetjük a közönséget hogy őrizkeik e szellemimételetől s a hálalót utasítsa ki.

— **Adomány** özv. Schrödl Jánosné urnő a kolozsvári jótékony nő egyet szegényei részére, 4 öl tűzfát ajándékozott, fogadja adakozó urnával, a jótékony cél érdekében tett szíves adományaért, a nőgyelet hálás köszönetét.

— **Gyufa gyár.** Említettük a nyáron, hogy a Reiter-féle parajdi cég gyufa gyárát Kolozsvárra, a vasút felé a Nádas mentére óhajta felépíteni. E tárgyban most a kolozsvári főkapitányúság a következő értesítést teszi közzé: Reiter József gyufagyáros a Nádas tere határmezében az A.-1. sz. és A.-4. sz. telekjegyzőkönyvekben 4917 illetőleg 4918. számok alatt bejegyzett saját telken gyufagyárat óhajtván berendezni, e hivatalhoz a szükséges telepengedélyért folyamodott. A szándékba vett vállalat az ipartörvény 27. §. alapján oly hozzáadással tétetik közhírré, hogy az előírt helyszíni tárgyalás idei decz. 9 én d. u. 3 órákor tartatik meg, a tervezet építkezésekre vonatkozó tárgyalásokkal egyidejűleg. Miről mind folyamodó, mind közvetlen, és távolabbi szomszédok, mind általában az érdekeltek e hirdetmény után oly figyelmeztetéssel értesítenek, hogy az esetleges kifogások az alkalmossal érvényesíthetők, ellenben a későbbi kifogások figyelmen kívül hagyatnak. A beadott kérés, helyszínrjz építési tervet a hivatalos órák alatt az építési ügyosztálynál megtekinthetők. Örömdetes dolog, hogy városunk egy olyan gyárral, a mi 1—200 munkást foglalkoztat, szaporodik.

— **A budapesti unitárius lelkeszi állás betöltése.** A budapesti unitárius lelkeszi állás betöltésének kérdésében a „M—g” egyik tudósítója előtt érdekes nyilatkozatokat tett id. Dániel Gábor, a magyar unitáriusok egyházi főgondnoka. A főgondnok szerint a Derzi Károly nyugalmába vonulása összefüggésben van egy levélváltással, mely a lelkesz és Ferencz József unitárius püspök közt történt. Állítólag az is történt, hogy Derzi egy magán levélben felhatalmazta volt a püspököt, hogy a zsinati főtanács ülésén előterjesztesse, hogy a lemondása fölötti határozathozatalnak 1 évre való elhalasztásába belenyugodnék. E levelet azonban a püspök nem terjesztette a főtanács elé, ha nem a budapesti egyháznak a levélnél korábban kelt jegyzőkönyvére hivatkozott, mely a lemondáshoz való ragaszkodásról szól. Erre azok sem érveltek tovább, a kik Derzi lemondásának elhalasztása mellett beszélték s a főtanács kimondta a lemondás elfogadását. Az ügyek további menetében a főgondnok előtt nagyon feltűnőnek tetszett az, hogy a mint a zsinat a lemondás elfogadását kimondotta, a püspök az ügyek vezetését azonnal átadta a segédpapnak. A budapesti unitárius lelkeszi állásra eddig három jelölt van: mint a nevezett lap értesült, Boross György, Gál Miklós és Csifó Salamon. — Mi utánna jártunk a dolognak s illetékes forrásból azt a felvilágosítást nyertük, hogy a fővárosi pap választással kapcsolatban a budapesti lapok közleményeinek nagyrésze minden alapot nélkülöz.

— **Városi közgyűlés.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága pénteken rendes közgyűlést tart. E közgyűlés legfontosabb tárgya lesz a törvényhatóság határozata a regálé bérlet felett.

— **A Kossuth-szobor** javára 22 frtot vettünk Szalkay Vilmos urtól. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Gyászhir.** Ambrus Lajos a kolozsvári román kath. főgymnasium V. éves növendéke Csomafaján meghalt.

— **Vizsgálat.** Nagy-Enyed város anyakönyvi hivatala kezelését f. hó 23-án vizsgálta meg Felszeghy Sándor anyakönyvi felügyelő, hol is az anyakönyvek pontos vezetése és az irattár helyes kezeléseért a felügyelő Kovács Gyula polgármester anyakönyvvezetőnek elismerését fejezte ki.

— **Jótékonyezslu működvelői előadás.** Szász-Régen 1895 évi november hó 30-án szombat a városi vendéglő dísztermében táncvizsgálommal egybekötött műkedvelői előadás rendeztetik. Ez alkalommal színpad kerül: Nézd meg az anyját.

— **Félnék a megadóztatástól.** Nagyszomban a múlt heti vásáron feltűnő olesón lehetett venni a baromfiakat. Ennek oka pedig a most folyamatban levő gazdasági statisztikai adatok gyűjtése. A vidéki emberek ugyanis abban a komoly meggyőződésben vannak, hogy ezután a csirkék után is adót kell fizetniük s így inkább lelik, vagy pedig fél áron is eladják, csak hogy a számláló ügynököknek ne legyenek kénytelenek ezekről számot adni. A számláló ügynökök helyzete különben Nagyszomban külvárosaiiban nem valami rózsás, mert ha a lakosok észre veszik, bezárják előlük a kaput, hogy háziállataik, gyümölcsfák, gazdasági felszerelésük stb. száma nehogy az ördögös kérdő ívre kerüljön.

— **Téved,** a ki azt hiszi, hogy csak drága gyógyszerek használhatnak. Szembetűnő példát szolgáltat erre Vörtes gyógyszer. Ferenczpalinkája, mely dacára olcsóságának, a legkülönfélébb esetekben alkalmazható gyógyszer és piperecikk, s egy házban sem hiányozhat.

## LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti táviratai.)

### Országgyűlés.

Budapest, nov. 26.

A képviselőház mai gyűlésén Bartók Lajos Bánffy Dezső br. miniszterelnök tetteire mutatott reá.

A miniszterelnököt a baloldal helyeslései között **szenvélyes kabinet-csinálónak mondja**, a ki karrierjét **egyetemesen szerezte**, melyen **nem volt jelen**. Eltűnt Kolozsvárra, ev. ref. státus gyűlésre akkor, a mikor az egész magyar status a Kossuth Lajos temetésén itt volt, a melyen az ev. ref. státusnak is itt kellett volna lenni.

Rátér ezután Bánffy egyéb baklővéseire is.

Ezek között egyike a legkiáltóbbaknak a Batthiányiarczék meg nem festése utána következik a zágrábi eset mely lerántotta a leplet Horvátországról.

Igy megyünk be a milleniumba, hogy az idegenek szögyenyünkre megismerjék gyöngéségünket.

Apponyi Albert gróf és a kormány fuzióját lehetetlennek tartja.

A nemzetiségi kérdést szeinte a 67-es alapon nem lehet megoldani.

Bartók Lajos beszéde után Szilágyi Dezső elnök egész váratlanul, hogy miután több szónok nincs feljegyezve, az **általános vitát bezárja**.

Hegedűs Sándor előadó tartotta meg záróbeszédét.

Beszédében iparkodott bebizonyítani a költségvetés realitását.

Tiltakozik a szemfényvesztés vádjá ellen.

Apponyit és Polónyt közjogi botlásokkal vádolja, a mit azonban a Ház sehogyan sem akart elhinni s azellenzék hangosan kifejezést is adott e felfogásának.

Polónyi Géza személyes kérdés címén azonnal válaszolt Hegedűsnek s kimutatta annak helytelen állításait.

Szünet után Horánszky Nándor, mint határozati javaslat beterjesztője zárbeszédét mondott. Nagy apparátussal czafolyta Hegedűs állításait, ismételt ten bizonyítva a költségvetés irrealtitását.

### Nyomdászok sztrájkja.

Budapest, nov. 26.

A nyomdaigazgatók ma tisztelegtek Dániel kereskedelmi miniszternél, kérve, hogy sürgősen rendelje el a sztrájkolókat kilépésért a kerületi pénztárból, mert nem fizetnek.

De hat héten át a dijaikat fel-

veszik. A miniszter megígérte kérésük teljesítését.

Perczel Dezső belügyminiszternél is tisztelegtek, hogy tiltsa meg nekik a városban a dorbézolást a mivel a többieket is rossz utra csábítják.

### Jankovich halála.

Budapest, nov. 26.

Gr. Jandovich László az éjjel birtokán meghalt.

### Forrongó Sztambul.

Budapest, nov. 26.

Konstantinápolyból táviratozzák: **Az itteni lakosság nyugtalansága folytonosan tart**, különösen Scutari és Sztambul külvárosokban. Egy néhány török izgató állandó katonafelügyelet alatt áll.

A liberális ottomán bizottság manifesztumában határozottan megtagadja az örmény komitéval való közösséget és a politikai jogok egyenlőségét, az élet- és vagyon-biztonságot és az 1876-iki charta hatályon kívül helyezését sürgeti.

### Elhalálozott követ.

Budapest, nov. 26.

Bernből írják: A német császárság scweizi követe; Dr Busch szívelgyengülésben meghalt.

### Monarhiánk és Olaszország.

Róma, nov. 25.

Báró Petetri osztrák-magyar nagykövet a legközelebbi napokban ide fog érkezni és megérkezése után azonnal átnyújtja Umberto olasz királynak megbízó levelét, melynek megtörténte után Blanc külügyminiszterrel fog értekezni. A nagykövet megérkezése után Olaszország haladéktalanul határozni fog az Ausztria-Magyarországgal való akcióra nézve.

### A magyar zászló védői.

Budapest, nov. 26.

Zágrábból táviratozzák: Szombaton délután meghozták az ítéletet a zászlóvédő magyar munkások porében. A törvényszék felmentette a vádlottakat, de helyet adott a semmisségi panaszt bejelentő ügyész indítványának és a vádlottak továbbra is fogságban maradnak, mert úgy ellenük, mint más öt magyar munkás ellen folytatják a vizsgálatot.

### A királyné utazása.

Budapest, nov. 26.

Bécsből táviratozzák: Ő Felsége a királyné tegnap d. u. 2¼ órákor Cap St. Martinba áttutazott.

A király a királyasszonyt a vasutra elkísérte és a szalonkocsiban bucsuzott el tőle.

### Választások.

Budapest nov. 26.

Laibachból írják: 6, tegnap tartott tartományi gyűlési választás alkalmával a város kurirek által 5 szlovén radicalis és német liberalis lett megválasztva.

### Hadihajóink a keleti vizeken.

Budapest, nov. 26.

Bécsből táviratozzák: A távirati jelentések szerint az osztrák-magyar cs. és kir. hadihajóraj hajói küld „Erzsébet császárné”, „Tegethoff” és „Villám” ma éjjel Pireusba és a „Duna” Pireus felé tartva Korfuba érkezett szénrakományára kikészítésére: A fedélzeten „minden csendes”.

### NEMZETI SZÍNHÁZ.

Holnap, szerdán, november 27-én.

### A ZÁCH CSALÁD.

Főszerekesztő:

**BARTHA MIKLÓS.**

Felölös szerekesztő és laptulajdonos:

**MAGYARY MIHÁLY.**

### Nyiltér.

### Kolozsvármegyei Takarékpénztár

részvénytársaság

Hiduteza 2-ik sz. I. emelet.

**Betéteket** elfogad 5-% naptól—napig számított kamatra.

**Kölcsönöket** nyújt ingatlanokra és személyes hitelre.

4—\*

# H I R D E T É S E K.

Sz. 13840—1895.

830. (3—3)

## Árverési hirdetés.

A Kolozsvármegye tulajdonát képező bonezhidai vámos-híd vámszedési joga 1896. évi február hó 1-től 1899. évi január hó 1-ig terjedő 3 évre bérbe fog kiadni.

Az évi bérösszeg 606 frt 66 krban van megállapítva.

Felhivom mindazokat, kik a fennemlített híd vámszedési jogát kibérelni szándékoznak, hogy a megállapított bérösszeg 10%-val, mint bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatukat hozzám folyó évi december hó 10-ig adják be.

A részletes árverési feltételek a II-ik aljegyzői irodában megtekinthetők.

Kolozsvármegye alispánjától.

Kolozsvárt, 1895. évi november hó 18-án.

Gyarmathy,  
alispán.

Sz. 1680—1895.

832. (2—3)

## Tölgyfa eladás.

Alulírott községi előjáróság által közhírré tétetik, hogy Teke község erdőbirtokából 11736 tömör köbméterre becsült 7070 drb. 60%-ig műszaki és építkezési célokra alkalmas **tölgyfa folyó évi December hó 18-án délelőtt 10 órakor** a községi előjáróság hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli árverésen el fog adni.

A törzsek épület- és műfára alkalmas részének átlagos hossza 13 méter, mellmagassági vastagságuk 20—30 centiméterig 20%, 30—50 centiméterig 66%, 50 centiméteren felül 14%.

A kikiáltási ár 37.000 forint.

Árverezni szándékozik kötelesek 10% bánatpénzt készpénzben letenni; a szóbeli árverés előtt pedig kellő bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok elfogadtatnak.

A kihasználandó erdő a Szász-Régen—tekei államut mentén Sz.-Régentől (vasuti állomás) 22 kilométerre van.

A fakészlet 1897. évi április hó 1-éig termelendő ki.

A részletesebb feltételek alulírott községi előjáróságnál megtekinthetők.

Teke (Kolozsmegye), 1895. évi november hó 20-án.

A községi előjáróság.

Sz. 1104—1895. v. k.

836. (1—1)

## Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. törvényszék 1895. évi 9770. számú végzése következtében Gajzágó Manó helybeli ügyvéd által képviselt Kovács József debreczeni lakos javára Eszék Gyula ellen 44 frt s jár. erejéig 1895. évi szeptember hó 5-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján felfoglalt és 367 frt 50 kr-ra becsült házi butor, egy varrógép stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek a helyi városi kir. járásbíró 12187—1895. sz. végzése folytán 44 frt tokekövetelés és egyéb törvényes járuléka erejéig, Kolozsvárt, Kölközép-utca 44. sz. alatt leendő eszközökre 1895. évi december hó 9-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsőron alul is el fognak adni.

Kelt Kolozsvárt, 1895. évi november hó 21. napján.

LICHTENSTEIN JÓZSEF,  
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 674—1895.

835. (1—1)

## Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a b-hunyadi kir. járásbíró 2934—1895. p. számú végzése által Berger Adolf javára Kolgya Szimion és társai m.-valkói lakosok ellen 128 frt 50 kr. toke, ennek 1893. évi április hó 24-ik napjától számított 6%, kamatai és eddig összesen 35 frt 28 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósági lefoglalt és 339 frtra becsült két drb. ökr, egy szekér, buza, hámbárok, szén, sarju, boronák és egy hízó koczából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladnak.

Mely árverésnek a 4582—1895. p. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Kolgya Szimionnál és Barázs Togyernél M.-Valkón leendő eszközökre 1895. évi december hó 2-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsőron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt B-Hunyadon, 1895. évi november hó 19. napján.

OSUTAK JÁNOS,  
bir. végrehajtó.

Sz. 1550—1895.

834. (1—1)

tlkr.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A hidalmási kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy a kalotaszegi takarékpénztár végrehajtónak Hás Gligor és neje Agrián Palagya végrehajtást szenvedők elleni 176 frt toke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék, a hidalmási kir. járásbírósg területén levő, Nyíres községben és határára fekvő és a nyíresi 89. tjkvben A I. 1. rdsz. 57., 58. hrsz. a jelenleg Hás Góra (kinek neje Agrián Mária), nevében álló ház-asztelekre 330 forint becsértékben, a nyíresi 110. tjkvben A I. 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 19., 20., 23., 24., 25., 26., 28., 29., 30., 32., 33. rdsz. 635., 636., 671., 672., 687., 688., 713., 715., 716., 718., 730., 731., 749., 807/a., 807/b., 837., 845., 853., 854., 1361., 1418., 1434., 1887., 1944., 2153., 2175., 2337., 2338., 2345., 2771., 2844., 2845., 2997., 3005., 3006., 3007. hrsz. ingatlanokból jelenleg a fennírt Hás Góra nevében álló felerészbeni jutaléka 388 frt 50 kr. becsértékben; végül a nyíresi 337. tjkvben A I. rdsz. alá átjegyzett s jelenleg Hás Juon, Hás Anika, Benutz Jákob és neje Hás Anika és a fennírt Hás Góra nevében álló 2867. hrsz. egész ingatlanra és pedig utóbbira a végr. törv. 156. §-nak a.) pontja értelmében az árverést 124 frtban, mint ezennel

megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1895. évi december hó 9-ik napján délelőtti 10 órakor Nyíres község előjárósági irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is el fog adni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsőrának 10%-át, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényozikk 42-ik §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-szerű elismervényt átszolgáltatni.

A hidalmási kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság, 1895. évi július hó 18-án.

N A D E S Á N,  
kir. albiró.

**S Z Ó L Ó T**

különbféle fajut és jó édeset á 5 kilós postakosár  
2 frt 50 krért küld  
utánvét mellett (franco) minden postaállomásig  
**CASPARI FR. Medgyesen.**

Ugyanott kapható 837. (1—3)  
fekete szőlő ürmös-bor készítésére,  
á véka (10 kiló) 2 frt 80 kr.

**A Teutsch-féle borok**

792. (7—x) k a p h a t ó k:

|                                       |                                              |
|---------------------------------------|----------------------------------------------|
| Kolozsvárt<br>Segesváry és Társainál. | Marosvásárhelyt<br>Kauppe & Eckwert.         |
| Brassóban<br>Hesshaymer J. L. & A.    | Székelv-Udvarhelyt<br>Gál János.             |
| Nagy-Szebenben<br>Billes János.       | Szolnokon<br>Nerfeld Ferencz.                |
| Szász-Régenben<br>Maroscher Arnold.   | Lőcsén (Szepesmegye)<br>Latzin János.        |
| Beszterczén<br>Fleischer Testvérek.   | Budapestben: Molnár<br>Gyula, Váci-körút 49. |

Bécsben Joh. Schönbichler, I. Wollzeile 4.,  
I. Tuchlauben 28.  
Alois Ratzek, VII. Mariahilfstrasse 88. urak  
kereskedéseiben **raktár árakon.**

Továbbá számos fűszer- és  
csemege-üzletek, elsőrendű kávéházak,  
valamint nagyobb vendéglők és szálló-  
dakban a monarchia minden részeiben.

**TEUTSCH B. JÓZSEF borosztálya Segesvárt.**

**FERENCZ-**

pálinka (sósorszeg) 3  
**Vértess** gyógyász-  
zék.

használatban a leghatásosabb fel-  
tétlen tisztasága következtében egy-  
külső, mint belső használatra min-  
denekelőtt legjobban alkalmas. Ki-  
süsd sikeresen használhatók közhírn-  
os, meghűlések, tagzsargatás  
ellen, bennelések, fiamoknál, gyullá-  
dás és kelésnél, továbbá a fejbor  
orvoslására, valamint a száj tisztá-  
sára; belsőleg, gyomor görcs, roz-  
aszulát, fejfájás, hasmenés stb. ellen.  
Valódi csak a mellékelt navjegyzet.  
1. üveg 1 és 2 korona, 5 nagy üveg  
franco. Kapható a gyógyszerboltokban,  
drogériákban és fűszerkereskedésekben,  
valamint közvetlen: 3288

**VÉRTES L. Sas-gyógyász. Lugoson,**  
Kapható Kolozsvárt: Székely Miklós gyógyszer-, Gergely Fe-  
rencz, Kónya Sándor, Papp Ernő, Papp Kristóf, Segesváry  
és társai Weiss József utódai kereskedő uraknál.  
723. (8—10)

**FIGYELMEZTETÉS.**

A csatornázási és vízvezetési munkálatok  
folytán a légszusz-csőhálózatban nagyon könnyen fordul-  
hatnak elő **csőtörések** és **gázömlések.**

Felkérjük ennek folytán a t. közönséget, hogyha a  
lakásban vagy pinczében **gázszag érzik**, ezt nekünk  
**azonnal** bejelenteni sziveskedjék, hogy a bajt elhárít-  
hassuk.

Légszuszgyár igazgatósága:  
**V. d. Velden Ede.**

774. (5—x)

**Belközép-utca 45. számú háznál**  
nemes faju  
**kézzel szedett almák**  
e l a d ó k.

838. (1—1)

**Hölgyek figyelmébe!**

**ROZSNYAY MÁTYÁS**  
gyógyszertára és művegyészi laboratórium  
— Arad — Szabadságtér. —

Elterjedtsége és számtalan elismerő nyilatkozat bizonyítja, hogy az  
alant felsorolt „Serail készítmények“, melyek ártalmas anyagokat  
nem tartalmaznak, minden alkalommal a legjobb eredményt érték  
el, s fölműlnak e tekintetben minden más hasonló készítményt.

**SERAIL ARCZENŐ** már rövid használat után is eltávolít az  
arczról minden szeplőt, pattanást és májfoltot, az arczot üdévé teszi.  
Egy kis tégely 35 kr., nagy tégely 70 kr.

**SERAIL HÖLGYPOR**, kedvelt, igen finom toilette pudre, nagyon  
jól tapad, teljesen ártalmatlan. Kapható fehér, rózsas és rachel szín-  
ben. Egy dohoz ára 70 kr.

**SERAIL SZAPPAN** a legjobb mosdó szappan, az arczenőcs  
használatánál nélkülözhetlen. Egy darab ára 30 kr.

**DEPILATORIUM**, legbiztosabb szer az arczon előforduló szőr-  
szálak eltávolítására. Eredmény egy pár pillanat alatt. Egy üveg  
ára 50 kr.

**FENYŐ-ILLAT**, kellemes és tartós illatánál fogva minden más  
készítményt fölmúlul. Kis üveg 40 kr., nagy üveg 70 kr.

Figyelmeztetik a tisztelt közönség, hogy a fenti készit-  
mények beszerzésénél határozottan Rozsnyay-félet kérjen. 5  
forintot meghaladó rendelmények portómentesen lesznek  
megküldve.

Raktár **Székely Miklós** gyógyszerész  
KOLOSVÁRT: Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógykülönlegességeket.  
826. (1—x)

**Csak Rozsnyay-félet fogadjon el!**

**FÜTÉSRE LEGJOBB TŰZIFA.**

Két éves, száraz, hántott, vastag  
**TÖLGY TŰZIFA**  
10.000 kg. kocsirakományonként kapható  
a rettegi vasútállomáson (Deés mellett),  
kocsirakományonként **33** forintért.

Értekezhetni: **NIK FERENCZ-nél DEÉSEN.**  
813. (4—10)

**TŰZIFA-TELEP!**

**Árak:** 4 kbm. I-a hasábos, nem usztatott Bükkfa . . . . . 10 frt 38 kr.  
4 kbm. II-od rendű hasábos Tölgyfa . . . . . 7 frt 38 kr.

Megjegyezzük, hogy a fa tömött rakásban van, nem pedig len keresztben; sulya, daczára hogy száraz, 4 köbmét. 18  
mm. nyom. Ugyazintén készletben tartunk mindig az esztérgályosok, asztalosok és kefékötők részére válogatott szerszám-fákat,  
az árak csak kevéssel magasabbak a rendes tűzfifaínál.

A házhoz szállítása 4 köbméternek 1 frt 12 kr., vaggon megrendeléseknél tetemes kedvezmény.

740. (10—10)

**HIRSCH és KLEINBERG.**

Ezen tűzfifa minőség megtekinthető a Nagymalom-utca 9. sz. alatt lévő telken, a hol is KOHN ZSIGMOND ur  
felvilágosítással szivesen szolgál és a rendelvényeket eszközzi; valamint jó száraz vágott Bükkfa és Tölgyfa, ugyazintén jó  
minőségű Petrosényi salon kőszén, valamint Porosz koksztartat raktáron, melynek árai a következők:

1 mm. vágott bükkfa 90 kr. — 1 mm. vágott tölgyfa 75 kr. — 1 mm. Salon-kőszén 1 frt 40 kr. — 1 mm.  
Kokszt (házhoz szállítva) 2 frt 40 kr. (5 mm.-nál 2 frt 20 kr.)

**5 métermázsas vételnél métermázsanként 5 krajczárral olcsóbb.**

**OLCSÓ TŰZIFA!** **OLCSÓ TŰZIFA!**